יב א מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה ג:

גליון הש"ס

[גמ' דבר הלמד בקל וחומר מהו שילמד בהיקש. עי' לעיל דף יד ע"ב] שם מאי איבא למימר תיקו. עיין לקמן דף נה ע"ב תוס' ד"ה מה עולה. תוס' ד"ה אלא ובו' ורב אדא בר אהבה. עי' לקמן דף נה ע"ב תוס' ד"ה מה עולה:

מוסף רש"י

ומה נבלת בהמה כו'. כלילפינן בגמ' מוכי יומות מן הבהמה: נבילת עוף שאין מטמא במגע ובמשא. אלא בלילפינן ובניית הבליעה, כדכתיב לא יאכל לומתה בה, אין לך אלא לומתה בה: אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת כו'. וכיון דקי"ל בשמיטה מק"ו, ילפינן מליקה דקדשים מינה בבנין אב, מה מליקה בשמיטה מהוין אמכשירתה בלילה בשמיטה בלילה מטהרת בשמיטה ומטהרת בשמיטה מטומאתה בלילה מטומאתה בלילה אלא מפי כל החבורה נזדקה קרי לה לישנא דתרביצא בית המדרש שמרביצין בו תורה (ע"פ כתה"י ושמכ"י). ועי' בלקוטים. ועי"ע מנחות פב ב, ולעיל מוס ה: מ] היה הוא (כתה"י): י] ל"ל ק"ר בלי ומ"ו (ש"ס-מ): יא] לדרוש מדה זו בתורה כל"ל (ש"ס-מ): יב] ל"ל המלמד (ש"ס-מ): יג] ל"ל ושלש מחלוקות (כתה"י ושמכ"י): יד] ל"ל מפורש (כי"י וש"ס-מ): טו] ל"ל עוף טהור (ש"ס-מ): טז] בש"מ נוסף לקמן בפ' חטאת העוף מיתני לה ופריך בגמ' ור' מאיר לית ליה דיו: יז] למילף בפר יוה"כ מפר כהן משיח דמגופיה כו' (ש"ס-מ): יח] לעולה מצינו למימר דס"ל כרב פפא, א"נ לא דמי דלמצוה בעולה כו' ל"ל והסלת ממנק (ש"ס-מ): יט] ומהא דאיתקש תרי זימנין לעולה הוא כל"ל (צ"ק): כ] הוא. פ"ה [שאפילו] וכו' עד וכולי האי כו' כל"ל (ש"ס-מ): כא] דק"ו מלמד על ק"ו אמאי כו' (ש"ס-מ): כב] לפרש דקשיא ליה בן כו' (ש"ס-מ): כג] ומלמד בק"ו וא"כ האיך בא להוכיח מדה זו בק"ו מג"ש שנלמדת בק"ו ע"י כו' (ש"ס בד"ה): כד] עוף גמור ושחיטת עוף משחיטת בהמה דלמא מליקת עוף משחיטת בהמה גמר דכך חשיבא מליקת עוף בקדשים כשחיטת בהמה בחולין ונראה לי (ש"ס-מ): כה] בש"ס וכי"ג וכי"ג וכו' ואין כאן ב"ש ודבר הלמד בג"ש חזרו ומלמד בג"ש. ולפנינו הוא נקמן בסמוך. ועוסק הש"ס נלפה נכון יותר: כו] לא נסיק"ל, ומשמ ים כאן מסכתין בדכתיב: כז] מכאן ואילך הוכלס מכתי"ג וג': כח] ט"ס, וכ"י ג' ג' דדבר הלמד בק"ו: כט] כ"י ג' מסיים פירכא בדפירושתי מה לנבלת בהמה וכו': ל] ע' בדיבור שלפני"ז: לא] נלע"ל הלכך אין למידין כו'. וסיינו משום דלאין דנין ק"ו מהלכה למשה מסיני דלא"פ גמיר מ ע"ש:

שינוי נוסחאות

א] גי' ל"ק אי מדרמב"ח אי מדרבא. אבל בכה"ג ס"ק: ב] בש"מ הגיה מן ההיקש. וכ"ג בכ"י. ומ"ש עיקר כוונתו לפיוקי מגילת מלמדת. אבל מיהא בהיקש מיהא ליכא תיקון לדעת רש"י מכמואר בד"ה שמיה (סד"ה): ג] בגזירה שוה הברהטה (כתה"י וש"ס-מ): ד] ל"ל שילמד (*ש"ס-מ): ה] בק"ו מדתרביצא ל"ל (ותיבת כדאמרן ומתק) (ש"ס-מ). ולפי זוס ח: ו] דגזירה (*ש"ס-מ): ז] מעשר דגן חולין (כתה"י ושמכ"י): ח] ומקום כל הדיבור ל"ל כלהלן ה"א מלמדת בק"ו מדתרביצא. והיינו הא דאמרן לעיל דבר הלמד בג"ש מהו שילמד בק"ו ומה היקש שאינו למד מן ההיקש מלמד בק"ו ג"ש הלמידה מג"ש חבירתה מדרמי בר חמא וכו' ולפי שלא הזהיר בה שם חכם אלא מפי כל החבורה נזדקה קרי לה לישנא דתרביצא בית המדרש שמרביצין בו תורה (ע"פ כתה"י ושמכ"י). ועי' בלקוטים. וע"ע מנחות פב ב, ולעיל זוס ה: ט] היה הוא (כתה"י): י] ל"ל ק"ר בלי ומ"ו (*ש"ס-מ): יא] לדרוש מדה זו בתורה כל"ל (ש"ס-מ): יב] ל"ל המלמד (*ש"ס-מ): יג] ל"ל ושלש מחלוקות (כתה"י ושמכ"י): יד] ל"ל מפורש (כי"י וש"ס-מ): טו] ל"ל עוף טהור (*ש"ס-מ): טז] בש"מ נוסף לקמן בפ' חטאת העוף מיתני לה ופריך בגמ' ור' מאיר לית ליה דיו: יז] למילף בפר יוה"כ מפר כהן משיח דמגופיה כו' (ש"ס-מ): יח] לעולה מצינו למימר דס"ל כרב פפא, א"נ לא דמי דלמצוה בעולה כו' ל"ל והסלת ממנק (ש"ס-מ): יט] ומהא דאיתקש תרי זימנין לעולה הוא כל"ל (צ"ק): כ] הוא. פ"ה [שאפילו] וכו' עד וכולי האי כו' כל"ל (ש"ס-מ): כא] דק"ו מלמד על ק"ו אמאי כו' (ש"ס-מ): כב] לפרש דקשיא ליה בן כו' (ש"ס-מ): כג] ומלמד בק"ו וא"כ האיך בא להוכיח מדה זו בק"ו מג"ש שנלמדת בק"ו ע"י כו' (ש"ס בד"ה): כד] עוף גמור ושחיטת עוף משחיטת בהמה דלמא מליקת עוף משחיטת בהמה גמר דכך חשיבא מליקת עוף בקדשים כשחיטת בהמה בחולין ונראה לי (ש"ס-מ): כה] בש"מ וכי"ג וכי"ג וכו' ואין כאן ב"ש ודבר הלמד בג"ש חזרו ומלמד בג"ש. ולפנינו הוא נקמן בסמוך. ועוסק הש"ס נלפה נכון יותר: כו] לא נסיק"ל, ומשמ ים כאן מסכתין בדכתיב: כז] מכאן ואילך הוכלס מכתי"ג וג': כח] ט"ס, וכ"י ג' ג' מסיים פירכא בדפירושתי מה לנבלת בהמה וכו': ל] ע' בדיבור שלפני"ז: לא] נלע"ל הלכך אין למידין כו'. וסיינו משום דלאין דנין ק"ו מהלכה למשה מסיני דלא"פ גמיר מ ע"ש:

ליקוטים

ומה נזרה שוה שאינה למידה בהיקש מדר' יוחנן מלמד בק"ו בו'. וגירסא באיזהו מקומן שכתב בשאילתו שכתוב בספרים גזירה [שוה] שאינה למידה בהיקש מדר' יוחנן מלמדת בקל וחומר מין דבתר איכא. ויש שכתי בו איכא בספרי מצאתי כתוב מלמדת בקל וחומר. וכל הדבר כולו מוגה. ואמרתי שמא מלבי כתבתיו. ובדקתי בדף אחר שהעתקתי בו הגהות המסכתא מספר רבינו יצחק בר' יהודה זצ"ל וממנו הגהתי בספרי וראיתי אותו המקום חלק כמו כן ג"ש מינה מלמדת בהיקש ואיני יודע אם חלק מצאתיו שם, או מתוך שלא הבנתי מה הם הנחתי בו חלק. עתה יבדוק בו חביבי ויודיעני. על שאילתו נתתי לב ואומר שכך הגירסא לפי שבוש הספרים באומד הדעת, מלמדת בקל וחומר מן דבתרביצא. ותרביצא לשון בית המדרש הוא דבכמה מקומות מצרי הוא בספרים ישנים לישנא דבתרביצא. ובתלמוד נמצא בכמה מקומות בי תרביצא אמרי. וכן זהו פירושו לפי שלמידה זו למדנו למעלה. ואיתמר כדי ולא הוזכר בה שם חכם, דהכי אמרן לעיל דבר הלמד בגזירה שוה מהו שילמד בקל וחומר, קל וחומר מה היקש שאינו למד בהיקש, אי מדרבא אי מדרבינא, מלמדת בקל וחומר מדרבי ישמעאל, גזירה שוה הלמידה בגזירה שוה חברתה מדרמי בר חמא אינו דין שתלמוד בקל וחומר. עמדנו על מידה זו מתלמידי בני הישיבה מסדרי הגמרא ולא הוזכר בה איש. הלכך קרי ליה מן דבתרביצא. ע"כ. (תוספות ד"ש ע"ב ד"ה): **ומה היקש שאינו למד בהיקש בו'.** כל דבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש בקדשים, ודבר הלמד בק"ו חוזר ומלמד בק"ו אפילו בקדשים, הרי ק"ו עדיף מהיקש ואפ"ה ע"י היקש אנו מוזהר דאמרינן בפ' אלו הן הלוקין (מכות יג ע"א) טמא שאכל את הקודש לוקה. ובעי בגמ' מנלן, אלשב"ל מקיש קודש למקדש, מה מקדש עובר עליו בלאו, דכתיב בכל קדש לא תגע ואל המקדש וכו', אף קודש עובר עליו בלאו, אבל על ידי ק"ו אין מזהירין מן הדין ע"י ק"ו כדאיתא פ"ק דמכות (דף ה' ע"ב) ענוש שמענו אזהרה מניין, ת"ל ערות בת אשת אביך לא תגלה וכו', משמע לשם דאין מזהירין מן הדין ע"י ק"ו. והקשה מורי חמי שלי"ו, ומה ק"ו דעדיף מהיקש אין מזהירין מן הדין, היקש לא כל שכן דאין מזהירין מן הדין. ותירץ ק"ו הלכה למשה מסיני דאין מזהירין מן הדין, אין **לא**] למידין היקש מק"ו. (סו"ת נעלי תסוד סי' ט)

נ: **אלא למאן דל"ל דרב פפא מאי איבא למימר.** ס ורב אדא בר אהבה דילף לעיל לפון דמעכב בעולה מק"ו מחטאת והדר ילף מסח מלמיתקח לעולה [ח] היינו למעוה למעולה בעולה כתיב ומיהח [ט] מלמיתקח תרי זימני לעולה הוח דילפינן עיכודח בסח וח"ת דבסך אמר לסח הממוצה (יומח דף נב.) משמע דקיודש ידים ורגלים הכח בק"ו מוכ ומלמד בהיקש דקאמר ר"ם בן אלעזר ק"ו ומה במקום שאין טעון טבילה טעון קידוש מקום שטעון טבילה אינו דין שטעון קידוש כו' והדר קאמר מקים פשיטה ללגיפה מה לגיפה טעון קידוש אף פשיטה טעון קידוש ו"ל דהאי לא מיקרי קדשים אלא גוף הקרבן דוקא: **בן בנו של ק"ו הוא** כ. וכולי האי ליח לן למילף ולמיזל וקשה כיון דק"ו [א] הוח אמאי לח נילף שפיר כל כמה דמיצין למילף כי היכי דילפינן בג"ש אפילו הן מאה ויש לפרש [בב] בן בנו של ק"ו הוא משום דמעיקרא הוא דמבעיא ליה אי דבר הלמד בק"ו מוכח ומלמד [בג] בג"ש אפילו בק"ו ת"ש מלמדת בק"ו ומה ק"ו מלמד בג"ש אפילו בק"ו ת"ש מלמדת בג"ש ומה ק"ו מלמד בג"ש אפילו בק"ו ת"ש מלמדת בק"ו